

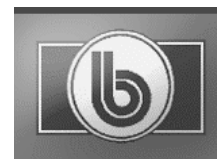
Agencija za odgoj i obrazovanje

REPUBLIKA HRVATSKA

Hrvatsko Biološko Društvo 1885

ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ BIOLOGIJE 2010.

4. skupina
(2. razred gimnazije)

Zaporka natjecatelja:

_____

Ukupan broj bodova: 75

Broj postignutih bodova: _____

Postotak riješenosti testa: _____

Potpisi članova povjerenstva:

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak: _____

Napomena: Test se mora ispunjavati isključivo plavom ili crnom kemijskom olovkom.

I. SKUPINA ZADATAKA

Od 5 ponuđenih odgovora samo je 1 točan. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora. Svaki točan odgovor donosi 1 bod.

1. U koliko carstava možemo svrstati navedene organizme: moruzgva, tulipan, peronospora, domaća muha, tripanosoma, morska salata:

- a) 5
- b) 3
- c) 1
- d) 2
- e) 4

1. bodovi	
1	

2. Koje su najmanje i najjednostavnije bakterijske stanice?

- a) diplokoki
- b) mikoplazme
- c) vibrio
- d) diplobacili
- e) stafilokoki

2. bodovi	
1	

3. Dunja je pročitala tekst: „Razdvojenog su spola. Oplodnja je vanjska. Ličinka joj se zove bipinarija i razvija se u stariju ličinku brahiolariju.“
Koja je to životinja?

- a) zvjezdača
- b) zmijača
- c) kopljača
- d) školjkaš
- e) kolnjak

3. bodovi	
1	

4. Što od navedenoga NIJE obilježje svitkovaca tijekom nekog od razvojnih stadija?

- a) škržne pukotine
- b) živčana vrpca s leđne strane
- c) parni udovi za pokretanje
- d) rep
- e) svitak

4. bodovi	
1	

5. Lubanju zrakoperki čine četiri glavna dijela. Koji dio tu NE pripada?

- a) zatiljni
- b) tjemeni
- c) čeoni
- d) nosni
- e) sljepoočni

5. bodovi	
1	

6. U kojem geološkom razdoblju se tijekom evolucije živog svijeta pojavljuju prvi kralješnjaci?

- a) ordoviciju
- b) kambriju
- c) devonu
- d) siluru
- e) permu

6.bodovi	
1	

7. Koji je naziv ličinke trpa?

- a) brahiolarija
- b) aurikularija
- c) bipinarija
- d) osikula
- e) dipleurula

7.bodovi	
1	

8. Za koje otkriće je fizičar Ronald Ross dobio Nobelovu nagradu?

- a) uzročnika malarije
- b) prijenosnika malarije – komarca malaričara
- c) bolesti malarije
- d) liječenje malarije
- e) cjepiva protiv malarije

8. bodovi	
1	

9. Kako se razmnožava kolonijalni oblik cijanobakterije *Anabaenae*?

- a) konjugacijom
- b) gametogonijom
- c) dvostrukom diobom
- d) fragmentacijom
- e) mejozom

9 bodovi	
1	

10. Čest je, ali nepoželjan gost u ustima. Pomoću polisaharidne kapsule pričvrsti se za površinu zuba i uzrokuje stvaranje zubne naslage – plaka. Izlučuje mliječnu kiselinu koja oštećuje zubnu caklinu te se razvija karijes. Koji je to organizam?

- a) *Streptococcus mutans*
- b) *Mycobacterium tuberculosis*
- c) *Escherichia coli*
- d) *Clostridium botulinum*
- e) *Helicobacter pylori*

10 bodovi	
1	

II. SKUPINA ZADATAKA

Od 5 ponuđenih odgovora dva su točna. Zaokruži slova samo ispred točnih odgovora. Svaki točan odgovor donosi 1bod.

11. Gdje možemo naći i kakvog su oblika kristali VMD ?

- a) u stanicama lista duhana
- b) u stanicama korijena duhana
- c) heksagonske prizme
- d) tetraedra
- e) štapića

11. bodovi	
2	

12. Koje od navedenih stapčarki nemaju zatvoreno plodište?

- a) obična krompirača
- b) ljubičasta kranašica
- c) žuta ježevica
- d) trud
- e) naježena puhara

12. bodovi	
2	

13. Što NIJE točno o prionima?

- a) Patogene prionske molekule su vrlo otporne na visoku temperaturu.
- b) Prionske bolesti zahvaćaju središnji živčani sustav.
- c) U čovjeka izazivaju demenciju.
- d) Bolest se može uspješno izliječiti.
- e) U bolesti dolazi do opuštanja i mlohavosti mišića.

13. bodovi	
2	

14. Zaokruži slova ispred točnih odgovora.

- a) Uzročnik gonoreje je diplokok s kapsulom.
- b) Uzročnik kuge je gram pozitivan bacil.
- c) Uzročnik salmonele je gram negativan bacil s mnogo bičeva.
- d) Uzročnik tifusa je bacil s jednim bičem.
- e) Uzročnik upale pluća je gram pozitivan stafilokok s kapsulom.

14. bodovi	
2	

15. Zaokruži slovo ispred točnih tvrdnji o kopljači.

- a) Razdvojenog je spola.
- b) Optjecajni sustav kopljače je zatvoren.
- c) Optjecajni sustav kopljače čine srce, arterije i vene.
- d) Kožni sustav je mnogoslojni epitel s većim brojem osjetnih stanica.
- e) Oplođnja je unutarnja.

15. bodovi	
2	

16. Koje su točne tvrdnje o paklari?

- a) Sve paklare se mrijeste u slanoj vodi.
- b) Sve paklare se mrijeste u slatkoj vodi.
- c) Paklare su hermafroditi.
- d) Paklare na gornjem dijelu glave imaju tjemeno oko.
- e) Ličinka pokača sličí odrasloj jedinki.

16. bodovi	
2	

17. Odaberi točne tvrdnje za oči riba.

- a) Nemaju pokretne očne kapke.
- b) Imaju sluzne žlijezde.
- c) Vide predmete koji su blizu.
- d) Akomodacija oka im je dobra.
- e) Mijenjaju oblik leće kako bi izoštrile sliku.

17. bodovi	
2	

18. Gljive su heterotrofni organizmi, paraziti i saprofiti. Zaokruži slova ispred točnih tvrdnji.

- a) Sjemenke orhideja ne mogu klijati bez odgovarajućih gljiva.
- b) Mješinarke se razmnožavaju bazidiosporama, a stapčarke askosporama.
- c) U mješinarki je jače razvijen gametofit, a u stapčarki sporofit.
- d) Manje ima jestivih nego otrovnih vrsta gljiva.
- e) Mješinarke su bolje prilagođene životu na kopnu nego stapčarke.

18. bodovi	
2	

19. Usporedimo li građu tijela pauka i raka, po kojim ćeš osobinama prepoznati raka?

- a) Koliko ima pari nogu, od toliko kolutića se sastoji tijelo raka.
- b) Za razliku od mužjaka, ženka raka nema prvog para začanih nogu.
- c) Cijelo tijelo raka je prekriveno dlačicama koje služe kao osjetila.
- d) Imaju šest pari udova.
- e) Prvi se par nogu preoblikovao u klijesta.

19 bodovi	
2	

20. Riba mogu živjeti u hladnim i toplim vodama, ali ne podnose velike temperaturne razlike. Zaokruži slova ispred točnih tvrdnji.

- a) Imaju stalnu temperaturu tijela.
- b) Imaju promjenjivu temperaturu tijela i spor metabolizam.
- c) Imaju promjenjivu temperaturu tijela i brz metabolizam.
- d) Trebaju manje hrane i bržu izmjenu plinova.
- e) Sporim plivanjem radom mišića mogu povećati temperaturu tijela.

20 bodovi	
2	

III. SKUPINA ZADATAKA

Na crte pravilno razvrstaj slova ispred pripadajućih pojmova. Svaki pojam s desne strane može se povezati samo s jednim pojmom na lijevoj strani, na kojoj su dva pojma suvišna. Svaki točno povezani par donosi 1 bod.

21. Osobina svakog organizma je razmnožavanje. Pridruži način razmnožavanja određenom organizmu.

a) pupanje	_____ cijanobakterija
b) uzdužna dioba	_____ virus
c) metageneza	_____ euglena
d) multipla dioba	_____ papučica
e) konjugacija	_____ ameba
f) reduplikacija	
g) fragmentacija	

21.bodovi	
5	

22. Koža većine riba je prekrivena ljuskama. One mogu biti različitih oblika. Spoji odgovarajuće nazive s određenim ljuskama.

a) polukružne	_____ plakoidne
b) kao zubići	_____ ganoidne
c) okruglaste	_____ kosmoidne
d) igličaste	_____ cikloidne
e) češljaste	_____ ktenoidne
f) slojevite	
g) romboidne	

22.bodovi	
5	

23. Pravilno poveži pojmove s lijeve i s desne strane.

a) jakopska kapica	_____	kopneni puž
b) prugasti živičnjak	_____	vode na kopnu
c) puž plošnjak	_____	morski puž
d) veliki bačvaš	_____	morski školjkaš
e) obični bobić	_____	glavonožac
f) narančasta križalina	_____	
g) drhtulja	_____	

23.bodovi	
5	

24. Pravilno poveži pojmove s lijeve i s desne strane.

a) plodište gljiva	_____	sklerocij
b) zaštita od UV zračenja u gljiva	_____	himenij
c) isprepletena mreža hifa	_____	haustorij
d) nadzemno plodište	_____	micelij
e) stanice za razmnožavanje	_____	melanin
f) sisaljka kojom gljiva crpi hranu	_____	
g) trajni stadij ražove gljivice	_____	

24. bodovi	
5	

25. U razvojnem ciklusu kukaca od oplodnje do nastanka odrasle jedinke postoje različiti stadiji kod različitih kukaca. Poveži pojmove.

a) nepotpuna preobrazba	_____	leptir
b) potpuna preobrazba	_____	skakavac
c) imago	_____	neoplođeno jaje iz kojeg se razvije
d) partenogeneza	_____	embrij
e) hitinska kutikula	_____	odrasli kukac
f) oplodnja	_____	hormoni
g) metamorfoza	_____	

25. bodovi	
5	

IV. SKUPINA ZADATAKA

Zadatke riješi prema uputama. Svaki dio zadatka bodovan je prema broju bodova navedenom u pridruženim kućicama. Ukupno možeš osvojiti 10 bodova.

26. U rijeci Pakri živi potočna pastrva *Salmo trutta*. Nedaleko se nalazi eksploatirajući kamenolom. Jednog dana pronađena je veća količina uginule ribe. Istraživanja su dokazala da je voda rijeke Pakre onečišćena većom količinom čestica prašine i soli iz kamenoloma.

a) Kakva je koncentracija otopljenih tvari u tijelu pastrve u odnosu na vodu u kojoj živi?

a) hipotonična
b) hipertonična
c) izotonična
d) jednake osmotske vrijednosti
e) manje osmotske vrijednosti

26a bod	
1	

b) Kakva je bila voda u kojoj su se našle ribe nakon onečišćenja?

- a) hipertonična
- b) hipotonična
- c) aerobna
- d) anaerobna
- e) slana

26b bod.	
1	

c) Da bi održale osmotsku ravnotežu tijela, pastrve:

- a) piju vodu
- b) ne piju vodu
- c) višak vode i iona izbacuju razrijeđenom mokraćom radom drugog bubrega (mezonefrosa)
- d) ione nadoknađuju unoseći ih aktivnim transportom preko škrga i hranom
- e) višak vode i iona izbacuju mokraćom radom bubrega

26c bod.	
2	

d) Koji uzroci pomora riba NISU mogući?

- a) zakazali su mehanizmi osmoregulacije
- b) povećana koncentracija ugljikovog dioksida i amonijaka u tijelu
- c) začepljenje škrgnih listića česticama prašine koje se nalaze u vodi, koja ulazi ispod škrgnih poklopaca prilikom disanja
- d) onemogućena difuzija plinova preko kože zbog onečišćenja
- e) smanjenje kisika u tijelu jer imaju brz metabolizam

26d bod	
2	

27. S ujakom si otišao/otišla u njegov vinograd u kasno proljeće.

Naišli ste na nekoliko trsova čiji su listovi na gornjoj strani imali smeđe pjege, a na donjoj strani pjege prekrivene sivkastom prašinom.

a) Što je uzrokovalo pojavu pjega na listu?

_____

27a bod	
1	

b) Što je na donjoj strani zaraženog lista?

_____

27b bod	
1	

c) Savjetuj ujaku kako da zaštiti vinovu lozu.

_____

_____

27c bod	
2	

V. SKUPINA ZADATAKA

U sljedećim zadacima od 5 ponuđenih odgovora točan je jedan ili više njih. Zaokruži slova SAMO ispred točnih odgovora. Svaki potpuno točno riješen zadatak donosi 2 boda. (djelomično riješen zadatak NE donosi bodove).

28. Koji su oblici u razvojnem ciklusu ovčjeg metilja?

- a) cercarija
- b) miracidij
- c) strobila
- d) redija
- e) metacercarija

28.bodovi.	
2	

29. Koje životinje imaju Malpigijeve cjevčice za izlučivanje štetnih produkata metabolizma?

- a) pauk križar
- b) čovječji šugavac
- c) skakavac
- d) leptir monarh
- e) liječnička pijavica

29.bodovi	
2	

30. Zaokruži slova ispred točnih odgovora o kružnoustama.

- a) Sljepulje su stanovnici oceanskog dna i hladnijih mora.
- b) Paklare nastanjuju i slatke vode i mora.
- c) Većina kružnoustu živi nametničkim životom.
- d) U ustima imaju čeljusti.
- e) Tijekom cijelog života imaju svitak.

30. bodovi	
2	

31. Pauci grade različite tipove mreža svugdje oko nas. U uglu tvoje sobe zapleo se jedan. Pretpostavimo da je pauk križar.

- a) Ima bijele pjege u obliku križa s trbušne strane.
- b) Ima bijele pjege u obliku križa s leđne strane prosome.
- c) Ima bijele pjege u obliku križa s leđne strane opistosome.
- d) Mogla bi biti ženka pauka križara jer je velik oko 15 mm, a mužjaci su manji.
- e) Ženke su najčešće svjetložute boje i vise u sredini mreže okrenute prosomom prema dolje.

31.bodovi	
2	

32. Koji organizmi ispod epiderme stvaraju osikule?

- a) ljubičasti ježinci
- b) narančaste križaline
- c) zmijače
- d) kvrgave zvjezdače
- e) trpovi

32. bodovi	
2	